

substantia naturali distingue, & hoc idem docent communiter Thomae & p. a. quatuor, &c. 8. artic. 7. Probat ratione à priori, quia entitas physica aucti humani sumitur ex obiecto nude lūpto, & sceluso omni respectu ad regulas morum legem scilicet, vel rationem, consilium, & moralitas autem non attendit, nisi in ordine ad objectum; ut per easdem regulas regulatum. Tum quia hunc respectum ad regulas morum non fundat ipsem auctus secundum substantiam immediate, sed mediante libertate, ut fundamentum totius generis moris; haec autem duo secundum libertates, & subdicio ad regulam rationis, fci, vel sic proponentem, mere accidunt actu in esse materias, cum secundum substantiam eis polle fine libertate, & etiam liber fine subjectione ad regulas morum; quod autem libertas non sit finalis actu, sed ei accedit in esse naturae jam supra ostensum est art. 1. huius questionis num. 72. ubi dicitur modis actum specie, & numero polle de necessario fieri liberum, & ex contra, vel ex defectu attentionis circa objectum, vel ex defectu concursu parati, & hoc manifeste constat de motibus primò primis, qui cum primò elicuntur fine sufficiunt advertentia rationis, non sunt liberi, neque in nostra potestate: cum vero advertentia rationis accedit falso semiplena, & peccata venialia confentur, & dicuntur motus secundi primi, ut omnes communiter concedunt, quo loquendi modo latè aperte significatur esse coident omnino aucti, quas prorsus erant necessarii, & potest ex sola rationis advertentia supervenientem fuit liberi.

veniens, & inter haec medium non datur; ergo non datur haec tertia moralitas species. Respondeatur; si convenientia fumarum pro conformitate actus ad rationem praepositi, vel confidentem, negatur non dari medium inter objectum disconveniens, & sic conveniens; nam dari potest objectum, neque cum tali convenientia à ratione proponatur, neque cum disconvenientia opposita, fed solum permittatur; si vero convenientia fumarum pro conformitate actus ad rationem non tantum praepositi, & confidentem, sed etiam permittentem, concedendum est in hoc sensu non dari medium inter objectum disconveniens, & sic conveniens; sed negatur consequentia, quia sub hoc membro duae moralitatis species continentur; convenientia enim ad rationem praepositi, & confidentem facit bonitatem; ad pertinentem vero, & non curantem facit indifferentiam; & huc sufficiunt pro praesenti, & aliquai notitia aliorum humanorum breviter collecta ex disputatione citata, ubi diffusæ de hac materia tractamus.

Q U E S T I O N V.

*De objecto voluntatis, ubi varia expedientur questiones de  
volilibus à nobis.*

**103** **D**e objecto voluntatis plura, & vari sunt dubia, quorum principia brevitate studentes praefent questione comprehendemus, & qua poterimus brevitate majori expeditius per singula discurrendo.

100 Denique est difficultas , an moralitas formalis adequate dividatur , ut genus in species , in bonitate , & malitiae . Affirmari communiter Thomilum cum D. Thom. p. quæst. 8.art. 5. & 8. quorum fundamentum est , quia moralitas formalis competens actibus est regulatibus in ordine ad regulas moris , sed ad ordinem per illos regulatum ; sed hæc tantum potest esse vel per modum convenientiae , in qua confitit bonitas , vel per modum inconvenientiae , in qua confitit malitia , ergo adequate in hanc , & illam dividitur . Contra quia intra genus moris , alii proprietates non dantur , nisi illa , quæ competit actibus ratione bonitatis , & malitiae , nempe meritum , & demeritum , laudabilitas , vel vituperabilitas ; ergo non dantur aliae moralitatis species . Verum prater bonitatem , & malitiam admittendum est ulterius tertium moralitatis specimen in genero moris , quæ dicatur indifferentia , itaut adequate totum genus moris dividatur in bonum , malum , & indifferentes expresæ docent D. Bon. d. 41.art. 1. quæst. 3. & Sconus 2. diff. 41. in calce corporis quæstuti cum omnibus Scotiis , & nos fuit ostendimus lib. 2. fent. diff. 5. cit. & rati- eff. , quia actus regulabilis per rationem timore dividitur in actum conformem , & difformem talis regulæ , & actum indifferentem se habentem respectu ejusdem regulæ , cum ea nea confonatur , nec disformatur , aliqui enim actus a sua exercitio possunt , ut procedant ex perfecta cognitione obiecti , & ponderatione ipsius malitiae , & bonitatis ; quatenus intellectus cognoscit obiecta talium actuum , nec esse bona , nec mala moraliter ; sed regula rationis ad ea indifferenter se haberet . Confirmatur , quia species actus moralis sumunt ex obiecto , hoc auctor vel eff. ratione reælationi recipiunt , & confundunt , & sic habetur prima species actuum humorum scilicet bonitatis , aut ejusdem inconvenienties , & ita habetur secunda felicitate malitiae ; tandem nec eidem eff. conponit , aut distin- sionem , ut recipiunt , sed potius conponit , ut præcise permittant , & ita habetur tercia species felicitate indifferentie , unde obiectum indifference voluntate à ratione proponitur , ut in propinquendo nec voluntate ludeat , ut precipiat transiit super illud , nec minus prohibeat , vel diffringat , sed omnino permittat , non quidem ut permittione , qui etiam illicitum permittitur , & quia dicunt Deus peccata permittere , hæc enim non est omnino , & rigorosa permisio cum probationem ejus quod permittitur , supponat , fed ea permissio , quia ita permittitur aliquid , ut ex haec permissione licite fieri possit , & ad usum transiens supra objectum positivam accipit indifferentie speciem , nempe ordinem positivum per modum accessus ad rationem hoc modo permittentem .

prehendimus , & qua poterimus singula dicendum .

Primo itaque dubitatur de latitudine obiectum , & amplius patet in toto de obiecto in determinatis facilius , dum statim bonum fuit obiectum quod actum amoris , nam sub ratione entis , veri , unius , ac praecidentis actum voluntatis remanebat , ut etiam in libro 3. de anim. cap. 7. cum multis docere Scotifile Burg. i. diff. 29. medietate .

1. Cavell. diff. 3. de anim. sec. 2. concreta .

Vulp. 1. par. 2. par. 3. diff. 3. art. 3. &c. in libro 3. de animalibus .

Umanum universale , sicut eff. intellectus sine expressa relatione bonitatis certi resolvit , nam id. 3. quæst. 5. articulo 3. in hec verba , si voluntas est intelligibilis , ponunt idem esse obiectum , & si ratione estmodi format , & sub habeat actum circuus intelligentia , & non circa modum speculatoria aliquo modo particulariter respectu obiectum locutus est modo in unam , manifestum in 2. diff. 6. quæst. 1. Quia obiectum voluntatis , sicut eff. intellectus statuit esse bonum cum communione medium ad finem , & consequente obiectum , quam incelleui , quod loc. cit. num. 13.

104 Cum igitur Doctor in hac ratione faciat tenendum , quod magis imponeat intendimus defendi itaque eff. obiectum ad equum voluntatis sententiam videtur , quamlibet apparet in sphera obiectiva ; tunc quia cum rationabilis non videtur illam coartare , eaque tribueri imperfectorum , id autem sequitur , si possunt , & ens obiectum possunt , sufficiunt debet , ut etiam obiectum sufficiat .

hoc modo permittentem.  
101 Ex qua doctrina faciliter occurrit fundamento prioris sententiae, ut diximus disp. 5. cit. 4. art. 3. proprie finem, convenientiam enim actus ad rationem duplicitem sumi potest, vel prelēgō rīgoris, quo sensu dicit accessum ad rationem præcipientem, vel concomitentem, & hoc modo constituit speciem bonitatis, vel minus preſe, & ita dictum ad rationem, non quidem præcipientem, & concomitentem, sed mere permissibilem, & non curantem, & convenientem hoc modo sumpta constituit tertiam moralitatem speciem, nempe indiferentiam, quia licet convenientia huiusmodi, & conformitas ad rationem sufficiens non sit ad faciendum actum bonum in genere moris, sufficit tamen ad faciendum actum licitum, quatenus à regulâ rationis non prohibetur, sed permititur. Ad confirmationem distinguitum est de duplice laude in genere moris, alia est, qua debetur operanti iuxta præceptum dictaminis præfatis, alia vero debetur operanti, & operando non violanti præceptum ejusdem dictaminis, qua laus est minima in genere moris; potest tamen adhuc dici laus est minima in genere moris; potest tamen adhuc dici laus, quia non tantum laudabilis est, qui operando redit rationi conformatur, sed etiam qui operando eam non violat, nec contra eam facit, quia duplice laude privatur faciens contra dictaminis rationis, & hec minima laus debetur etiam in locis, quae non indifferentibus sît inde-  
cisus monitorius. Quod in locis, quae non indifferentibus sît indecisus monitorius, non potest esse voluntate, ut in locis, quae sunt indecisive, tatis objectum, sufficiente debet, quod sit bonum, & appetibile, scilicet virtutis, & fundamenti; ceterum exala quoque parte non minus probabiliter fulsineri potest, ens non quidem in tua latitudine, sed per bonitatem refūdium, & coradūfatum esse objectum adiquatum voluntatis; in primis, quia haec est communis opinio concordi ferre omnium calido receptaculum, quia hoc videtur peculiare potentia appetitiva, ut distinguitur à cognitiva, quod per actum protectionis feratur. In objectum ei conveniens, qua tale, adeo ut habet ratione fibi à cognitiva proponi debet, ut moveatur ad operandum; tum quia abfractor actus, quem pofit voluntas dicere circa aliquod objectum, est alius illius neuter, quem memorat Doctor d.p.d. p. 3. sec. fed objectum talis est ex Scoto ibidem non praecedit à ratione boni, sed à ratione boni poteſt, & propter aliud, adest ut actus ad illud terminatus nec est uis, nec frutio; tum tandem quia nulla effit ratio convincens potentiam appetitivam cum sua cognitiva adiquari debere quod obiectu latitudinem, sed sufficit, quod obiectum appetitiva sit subordinatum obiecto cognitivo, ut docet Doct. cit. p. 3. pp. 3. & certè, ut ait Doct. meritis peculiares non videtur aptum objectum voluntatis, quae suopre ingenio verbari habet circa objecta operabilia.

102 Neque enim lequitur intellectum esse voluntate perfectiorem abolutamente loquendo, quia licet in potentiis ejusdem generis ex majori, ut in minori, & in mediis, non potest esse voluntate, ut in intellectu.

**102** Sed instabis, objectum vel est conveniens relationi, vel discon-

perficio, & excellenta ex aliis potius capitulo auspicari debet, ut  
confablit ex dicendo quia. Ne tunc hinc sequitur, si bonum flat-  
tum obiectum voluntatis, ipsam habuitur imperficius obiectum  
quam intellectus habeat, qua hoc non est intelligibilis, ut bonitas  
pro formalis fumpta, quo sensu est paflio entis fit ratio objectiva, &  
motiva voluntatis, ut optimae Faber adnotavit loc.cit.a n.33. ex Doctor  
3.d. 1. §. posse alter dicit; rationem ibi innuit Doctor, quia  
ratio boni in quadam relatione convenientia sita esse videtur, aut  
fateam non ratione ab oluta confutis, ut in Metaph. dicimus, sed nulla  
relatio est ratio motiva potentie, sicut in univertum loquendo (inquit Doctor) ratio activa, & passiva in entibus non est aliqua relatio, sed  
aliqua natura absoluta, unde relatio dici convenit de genere iter-  
num, ergo ratio boni formalis, quia est ipsa relatio convenientia  
boni ad voluntatem, non est ratio objectiva, & motiva voluntatis,  
sed est forma ipsa aboluta entis moventis potentiam, super quam  
fundatur relatio convenientia, sicut obiectum figura in voluntate  
est forma ipsa aboluta, super quam fundatur relatio inconvenientia  
, cui accedit ratio Arift. 2.de Anim. 66. qua universaliter docet ob-  
iectum motivum aliquis potentia nunquam confutii debere per  
aliquam rationem relativam ad potentiam, ut virus visibile, intellectus  
in intelligibili, appetitus appetibile, quia tunc facile est aliquidare  
prima objecta potentiarum; nam obiectum cuiuscunq[ue] potentia  
est correlativum illius potentie, puta virus visibile, intellectus in-  
telligibili, &c. hoc autem modo non verè, & propriè aliquidare  
primum obiectum cuiuscunq[ue] potentie, qui remanecet quare-  
dam, quidam fit illud, quod est visibile, & intelligibili, & id est  
Arift. ibi non in hunc modum aliquidare objecta potentiarum, sed aliquidare

168 Opponunt tentent et communis, quam nos docuimus ex professo dñ. 7.citata Physic. quæst. 8. art. 2. ubi Doctorem ab hac tententflare ex milie locis demonstravimus & ex illis eidem, quos prole Scotiæ prædicti aftercant, tentent passim alii Scotiæ, Bar-  
gius dñ. 1. quæst. 4. pag. 2. C. Tatar. Edi. Licher. d. 2. q. 4. quæst. 2. in fine, fuit opinio quoque S. Thom. Henrici. Bon. Riccar. Durand. Ca-  
ter. Capreol. & omnium Thomistiarum in cunctis à Recensitoribus  
omnibus recepta : eam fusé probavimus licet sed ne quiscentes ad

106 Quia vero in voluntate duplex est actus, alias amoris, & profectionis, alter odi, & fuge quoniam pernici furt ad bonum, aleter ad malum, hinc volunt simpliciter, & ab solute loquendo non esse statuendum adaequatum voluntatis objectum bonum tantum ut sit communis loquendi modus, sed bonum & malum simul, quia voluntas in ipsa activitatis sua non minus includit velle bonum, quam nolle malum, neque actus illi ei magis connotatur, quam sine. Hac est qualitas de nomine, nam quando dicit foler bonum esse adaequatum voluntatis objectum, hoc utique omnes intelligent in ordine ad actionem profectionis, non fuge; & etiam simpliciter, & ab solute loquendo bene dicunt bonum esse adaequatum voluntatis objectum, quia forma objectum, in quod per se primo tendit, est bonum, nam prius amar rationem boni, & inde edit rationem mali oppositionem, neque alia de causa odit malum, nisi quia vult bonum, quare ratione, inquit Doctor 2.d.6. quz. 6. in ea questione, omne nolle luponnerre velle, unde malum non videtur objectum voluntatis, nisi materiale, & secundarium. Nec est, cur ita Auctores in assignatione do voluntatis objecto damnant loquendi modum, quo ipse utitur in assignando intellectus objecto, eius enim objectum adaequatum assignano verum; quod si eis obviae sint intellectum non tantum habere acutum affluent circa verum, sed etiam dilatent circumfalam, ideoque adaequatum eis objectum verum, & fallam debet constitui, absolu te loquendo; & occurram formale objectum, in quod per se primo tendit intellectus, esse verum, quia per verum cognoscit falsum, & distinxit falitati elicere acutum verum, ideoque falsum non esse objectum intellectus, nisi materiale, & secundarium sed quis non vider hanc rationem ratione per pauci in proposito militare de objecto voluntatis? reinteratur ergo communis loquendi modus bonum esse voluntatis objectum, parum enim curare debemus item de nomine, dummodo confert de re: Cum autem dicimus bonum esse formale voluntatis objectum, hoc non tantum de bono vero intelligendum est, sed etiam apparenti, ut diximus dis. 7. Phys. 8. art. 2. ex Scoto 2.d. 2. & 3. qz. 3. C. quod mundum quotidiana demonstrat experientia, movemur enim non solum a bono in se vero, & realiter cognito, sed etiam a bono apparenti, eo quia perinde te habet in apprehensione, ac si esset verum bonum.

proponitur in eo bonitas, quæ trahat, & allicit affectum, nec potest odio haberi, quia sicut nihil appetit, quod attrahat, ita nihil quod deterret.

## Disputatio Septima.

sum sub ratione mali, ut perperam Scotis illi sunt arbitrati, sed malum sub praetextu boni ab ipsa voluntate sibi praefixa, quod manifestè colligitur ex ratione, qua ibi probat fuisse praefixum eis polle voluntatis obiectum, quae est, quia sicut in potestate voluntatis est vellet, & non velle; ita in potestate eius est modus volendi (sic) et refertur, & non refert, quia in potestate cuiuscunq[ue] agentis est agere, & modus agendi, ergo in potestate sua est (concludit Doctor) aliquod bonum vellet proper, se referendo ad aliud bonum, & ita sibi praefixa do finem, ecce quod finem fibimur a voluntate praefixum vult esse, non quidem malum sub ratione mali, sed aliquod bonum proper se ad aliud non relatum; quod etiam confirmatur ex eo quod immensitate subtilitatis articulo 4. nam ibi distinguunt finem praefixum a vero, & apparenti, non quis hinc praefixus sit malum sub ratione mali, sed quia in fine praefixa bonitas, & est ratio finalizans, non antecedit voluntatis actum, ut in ceteris finibus, sed concomitant, & subsequitur modo, quo declaravimus loc.cit. Sed quidam Scotus sic contra nos arguit allatum Scotti rationem, in cuius potestate et agere, est etiam modus agendi, ergo sicut potest velle malum sub ratione boni, ita pariter sub ratione mali, alioquin in eius potestate non efficit modus agendi. Ridiculus sane conseq[ue]ntia, nam quae bene inferre poterant voluntatem posse suum actum elicer eum obiecto, alioquin in sua potestate non efficiunt, & modus agendi; ibi Doctor per modum agendi non intelligit vel malum sub ratione boni, vel mali, quia hoc non pertinet ad actum, sed ad objectum; sed intelligit ad aliud referri, vel non referri, ut contextus ipso loquitur; & inquit, quod potest velle aliquod obiectum creatum esse, modo potenteriam sentientium non recte decueretur intellectum cognoscere tantum rem representarem in seipso, ita nec in proprio rete deducatur voluntatem appetere non posse rem alienem esse conditionatum.

110 Locus alter ex secundo d.4.3. qu.2. adhuc apertius nobis faver; queritur enim ibi, quomodo possit alignari peccatum ex certa malitia, quod edificatur in Spiritu sanctum, & inquit, quod si teneatur voluntatem posse velle malum sub ratione mali, facie est affigere tale peccatum in Spiritum sanctum, & ob hanc rationem distinguatur ex peccato in Patrem, quod dicitur esse impotens, & frangit, & a peccato in Filium, quod ex ignorantia dicitur esse, & ita tenetur, inquit Doctor, voluntatem cretanam non posse velle malum sub ratione mali, adhuc potest alignari peccatum ex certa malitia, & contra Spiritum sanctum, & est, quando voluntas pura libertate sine alia occasione extrinsecus, nimirum abque paffione in appetitu sentienti, & errore in ratione errante eligit sibi malum velle, non tam ex malitia, ita quod voluntas sic peccans tendit in malum inquantum malum, sed solum praefixum sibi malum ostium sub ratione mali ex propria libertate tanquam bonum; In quo Scotti discutit duo considerare debemus, primum, quod non affectivus in ea questione voluntatem posse velle malum sub ratione mali, sed dubitaverit pro utraque parte, unde nunc certum quod hoc punctionem inde deduci potest; deinde obserbare debemus, quod cum sanguine mortis alignandi peccatum ex certa malitia in sententia negante voluntatem posse velle malum sub ratione mali, illud alignant per praefixationem finis praefixa ex mera libertate voluntatis, de quo fine locutus fuerat in p.d.p. qu. p. art. 2. per talen praefixationem inquit quod voluntas eligit sibi malum velle non tam ex malitia, ita quod voluntas ex peccatis tendit in malum inquantum malum, ex quo manifeste deducitur, nunquam Doctorum per finem praefixum, & praefixationem intellectus malum voluntum sub ratione mali, quia per voluntationem huius finis alignant ibi Doctor peccatum ex certa malitia iuxta sententiam negantem malum appeti posse sub ratione mali, tum quia expresse inquit, voluntatem ita praefixit (ibi finem), non tendere in malum inquantum malum. Hinc merito ex commentatori litterar. Scotti in duabus locis praecallegat nemini unquam in mente venit Doctorem in intellectu contraria voluntate favere, sed docuerunt, Scottum ibi diftere nostram altere sententiam, & certe miratus Scottus aliquo doctoris loca adeo pro nostra sententia, ut perverse intellexisse: Argumenta vero quae in oppositione afferri solent, jam diluimus disp. cit. Ex quod de dannatis solet opponi, quod aperte non efficit, & D.4. d.4. q.2. eos appetere non, ut miserari evitent aeternam, quod bonum est.

111 Tertiò præterea dubitatur, an voluntas fit tantum possibilis, an potius impossibilis quoque, & ut alia ab intellectu representata appetere possit: & quia ut nota Doctor d.6. q.1. & d.2. d.4. q.1. P. & 4. d.4. q.1. ad 3. prime, duplex est voluntas, una efficax respectu finis per ordinata medias ad illum consequendum, alia simplex, & inefficax respectu alii finis ab ipsius imperio mediiorum ad illum consequendum, quae prouide soleat dici velleitatis, dubium non est de voluntate efficaci, quia ut inquit Doctor cit. d.6. q.1. litt. N. unde non obstat, quod Doctor ibidem cit. q.1. s. quia ratione utatur, quia illam adducit non ut absolute concludentem, sed juxta sententiam admittentem odium Dei esse possibile.

114 Potest itaque probari conclusio paritatis deducta ex impossibili ex suppositione, si enim hoc potest esse velleitatis obiectum, ut diximus, poterit etiam esse impossibile simpliciter, & absolute, tam enim benè ex uno, quam ex altero contradictoria sequentur a parte rel, & darentur. Dices, paritatem non valere, quia cum voluntas vult impossibile ex suppositione non vult illud, ut impossibile, neque appetit illud, quod est impossibile, sed illud, quod absolutè est possibile, cum enim peccator vult non peccare, utique non vult conjungere negationem peccati commissi cum eodem commissi, sed vult negationem peccati commissi, quae absolute, & simpliciter est possibilis, licet ex suppositione peccati commissi sit impossibilis. Hoc tandem non delruit paritatem alium patet, quia cum penitentia obiectum sit peccata præterita, ut sic, peccator, dum penitet, nescit vult nega-

## Quæstio Quinta.

negationem peccatorum, quae absolute possibilis est, sed peccatorum commissorum, ut sic, & sic hoc explicetur reduplicative, sive specificative, sive penitentia de peccatis commissis videtur a iisque modo praeteritum non præterire, & non esse factum, quod factum est, ergo voluntas penitentis non tantum fertur in id, quod absolutè possibile ex suppositione. Ratio à priori est, quia sicut malum ostensum ab intellectu sub ratione mali adhuc esse potest obiectum voluntatis, & amoris, quatenus voluntas ex sua libertate applicando tali obiecto bonitatem aliunde despiciunt potest illud praefixer sibi tantum finem, & appetiri, veluti bonum, ut in praed. dubio diximus ex Scoto, sic in proposito ex sua libertate potest tendere in impossibile ostensum ab intellectu sub ratione possibilis praefixum illud illud sub ratione possibilis, & illud appetiendo, veluti possibile, applicando ei possibiliter aliunde deluptum, vide disp. 7. Phys. cit. q. 4. art. 3. nam eodem modo, quo ibi diximus, bonum possibilis & praefixatum posse habere rationem finis, concludentem est prius dicitur à bonitate finis, & ex nostris Faber disp. 9. de Penitenti. cap. 8. Vulp. tom. 2. part. 2. disp. 5. art. 3. Ceterum quod est ele poete de re, & de nomine, dum enim inquit Thomistus media non esse obiecta voluntatis nisi materialia, terminativa, & per accidens, si per hoc intelligunt folum significare bonitatem medium, non esse bonitatem proper, sed ac ultimè intentam, sed ad aliud ordinatum, & à fine dependente, velut à primario motivo, & principaliter intento, non eis adverfatur, si vero per hoc quid amplius praetendam, nimur exclusare à medius omnem profus bonitatem, & quid profus bonitatis habeat in ratione mediis esse meram deaoniam ratione extincentiam à finis bonitate derivam, ut videtur esse Thomistam fenus, sic controversia erit de re, & nou de nomine tantum.

115 In hoc igitur sensu, in quo est controversia de re, probamus media habere utilitatem ex intrinsecam ad finis auctoritatem, quod illis omnino ab extrinseco obvenire à bonitate finis, sed à propria ratione natura oriuntur, & certe hoc adeo evidens est, ut probatione non egat, nisi apud pro eorum, media enim antecedenter ad finem habent utilitatem ad eum confectionem ex propria natura, medicina dicitur ad sanitatem adficationem reparandam, & talis constitutur, non utique per sanitatem ipsam sed virtute ingredientium; deambulatio utilis est ad excitandum calorem, nec utique taliter mutat utilitatem ad calorem, sed haec habetur ex ipsa membrorum agitatione, & de aliis, & ratio huius est, quia utilitas mediorum est veluti virtus causativa, talis effectus v.g. lanitatis, & caloris, at virtus causativa non emendatur in causa ab ipso effectu, sed ipsum antecedit, cum ergo utilitas mediorum fit virtus causativa finis in esse reali, fane media à fine cum non habebunt, sed propria natura, & conditio. Conf. quia videtur ad alium finis auctoritatem unum medium magis conducere, quam aliud, unde hoc eligimus, & non illud, ergo corum utilitas non totaliter à fine defundit, quia cum finis sit unus & idem, & immutatus, eadem quoque utilitas redundaret in media, fatidum igitur est in mediis reperi aliquid bonitatem intrinsecam, ratione cuiusdam, licet in ordine ad finem, ac proximum non tam tantum finem, sed media quoque ad obiectum formale voluntatis appetitum, & bonitatem praefixam, & praefixatum, non est omnino extra sphæram obiecti voluntatis, quia responsum etiam uitetur Hiribarne lojo cit adhuc tamen libet adducere subtilissimam solutionem, quam huic argumento in terminis afferit Doctor cit. d.6. q.1. ad 2. princ. quo probatur angelum aequalitatem Dei appetere non potuisse, quia angelum esse aqualem Dei includit contradictionem, ergo non includit aliquam rationem entis, ergo non continetur aliquo modo sub proprio obiecto voluntatis, vel intellectus, ergo non est aliquo modo possibilis, respondet Doctor, quod sicut duplex est intellectus, scilicet aboluta, & comparativa, aboluta quidem non est nisi aliquis obiecti simpliciter contenti sub obiecto intellectus, comparativa vero, seu collativa potest esse ad quodunque, five ipsa comparatio sit possibilis, five impossibilis, non enim intellectus tantum compunit propositiones possibilis, sed imposibilis quoque, ita etiam aliqua volitio est aboluta, & illa non est, nisi aliquis obiecti simpliciter contenti sub proprio obiecto voluntatis, aliisque vero est comparativa, & ita potest compare quodcumque volitib[us] ad quodunque, licet in illis comparatione includatur contradiccio, de prima voluntate loquendo, hoc complexum non est possibilis, quia non est aliquis simpliciter incident in rationem primi obiecti, sed tantum est quædam habitudo obiecti simpliciter ad alium obiectum, quorum utrumque obiectum simplex est per se volitib[us], nam & illud, quod vult, & illud, cui vult, est per se volitib[us]; quando ergo dicitur, quod hoc totum non includit in rationem primi obiecti vel, sicut est loquendo de partibus totius, utramque enim pars, scilicet quod, & cui per se includit in obiectum voluntatis, & hoc sufficit ad hoc, quod voluntas velit unam partem in ordine ad aliam, sicut ad hoc, quod intellectus componat quodcumque simplex cuiuscumque simpliciter, sufficit, quod utrumque simplex potest per se apprehendatur ab intellectu, huc Doctor loco citato.

116 Quartò ulterius dubitatur, an voluntas, quod est formale, & ad aliam voluntatis obiectum, sit idem cum fine, adeo ut finis sub ratione finis sit adequatum voluntatis obiectum, affirmante quibus D. Thom. p.2. q.4. art. 1. quorum precipuum fundatamentum est, quia non agnoscunt medius ullam propriam bonitatem distinctam à bonitate finis, sed dicunt media præcidi bona per denominacionem extincentiam à finis bonitate, & demum quidquid bonitatis habent, ab illo emendatur, unde concludunt medium, quia tale, non comprehendit sub obiecto formal voluntatis, sed eis duntaxat obiectum materiale, & pure terminativum amoris in virtute finis, quantum inveniunt ex nostris sequitur Cavell. disp. 2. de anim. feb. 12. 1. 8. Hiribarne tract. de Actibus humanis disp. 8. feb. 1. & seq. & alii adhuc magis explicant, dicentes media esse obiecta voluntatis materiale, & per accidens, sicut partes est obiectum materiale, & per accidens virtus, sed formale obiectum voluntatis esse finem, cuique à

Majstr. & Belluti. De Anima. Tom. II.

P 3 trinfe-

trinsecam, & formalem distinctionem à veritate principiorum, licet ab ea dependentem, & participatam, ut probamus disp. 11. Logicus quæst. 2. ergo pariter in proposito media propriae habent bonitatem intrinsecam & formalem distinctionem à bonitate finis, licet ab ea dependentem, & ad illam ordinatam. Ex hoc autem, quod media sunt voluntaria propria bonum, & dependentia à fine, non rite infertur, ipsa catere propria bonum, nec esse voluntaria nisi per accidentem; ratio est, quia non est idem aliquid esse per se voluntaria, & amabile, & esse amabile propter se, quamvis ergo media non fini propter se voluntaria, adhuc tamen sunt per se voluntaria ex propria bonitate intrinsecam. Hoc tamen intercellit valde notandum discrimen inter veritatem conclusionis in ordine ad principia, & bonitatem medium in ordine ad finem, quod conclusio cognoscit potest etiam independenter à principiis in ratione simplicis proportionis per secundum intellectus operationem juxta veritatem, quam habet ex propriis terminis ex Scoto 3.d.3. q.2. & 3.d.3.B. licet non cum tanta evidenti, quanta cognoscitur per discursum; medius vero dicit propriam hanc bonitatem utilem ubi intrinsecam, nullatenus tamen amari possunt, nisi dependentes ab amore finis, quo cellulæ celar omnis mediorum amor, & ratio est, quia bonitas utilis, quia est ea mediorum, & trascendentaliter ordinata ad bonitatem honestam, vel delectabiliem, quia est bonitas finis, hinc est, quod dici solet in fine, & medius est unicam bonitatem motivam, quo etiam loquendi modo dicitur. Hoc reicit Beccaria quia ratio finis non constituit in eo, quod bonum propter se appetibile non movet voluntatem ad suum, ut ex amore ipsius non moveatur ad eligenda media, quibus aliquoq[ue]t illud bonum, & consequenter non sub ratione finis; similiiter potest illud amare propter aliud sub ratione boni utilis, ita tamen ut non eligat, vel aliam illud tanquam medium ad aliquem finem consequendum, & consequenter non sub ratione medi. Respondent ex ipso, quod bonum aliquod amat propter se, amari quoque sub ratione finis, & ex ipso quod amat propter aliud, amari sub ratione medi. Hoc reicit Beccaria quia ratio finis non constituit in eo, quod bonum propter se appetibile non moveat voluntatem ad suum, nam includunt ex sua natura, nullatenus movere possunt ad amorem sui, nisi dependentes ab fine, & in virtute finis.

119 Sed obiectio, quod Arif. 2. Phys. 3r. ait finem, & bonum effidem, &c. 2. Ethic. c. 7. illud est cuius bonum, cuius gratia operatur, & Scot. 4.d.4.6.q. 3. ad questionem, non potest utili bonum distinctionem ab honesto, & delectabilis, quia inquit, ad alterum horum reducitur, ad quod ordinatur, & 3. p. 28. ad 3. ait isolam bonitatem. Dei movere ad amorem proximam, ergo nulla alia bonitas reperitur in mediis praeter obiectum, & hæc sola est formalis, & ad eam voluntatis obiectum. Tum 2. quia Arif. 2. Ethic. cap. 2. docet, quae alteri voluntatis, ut sunt finis, non amari per se, sed per accidentem, & secundum quid. Tum 3. confabulato hinc tollit omnem bonitatem medi, & medias, que sunt utili, immutata physice fieri inquit per solam mutationem finis, ut potius amara recuperata fiant fit inutilis, quae res manente inobligata sunt utilis. Tum 4. quia celsante amore finis, celsat amor mediorum, qui non est, si haberent aliam bonitatem distinctionem à bonitate finis. Tum 5. sicut hebet imago ad imaginatum respectu adorationis, ita media ac finem respectu humanæ operations, imago est materiale obiectum adorationis, formale res imaginata, ergo finis duxit obiectum humanæ actions formale, media materia. Tum tandem quia est media quo; essent obiecta voluntatis formalia, tunc intentio, & electione non effidit aliud, quod est falsum.

Refo. Arif. ibi accipere bonum pro honesto, & commode, quod utique cum finis coincidit, & gratia sui bonum est; Doctor autem reducit bonum utile ad honestum, & commode, quia licet sit bonum per se appetibile, non tamen est propter se appetibile, sed propter illa, & ad eorum acquisitionem ordinatur; neque negat in proximo distinctionem bonitatem ab ea, quæ est in Deo, sed tantum, inquit, solum Dei bonitatem elle motivam ad amorem, quod etiam de fine, & medius concedendum est, quamvis enim media habeant intrinsecam bonitatem distinctionem à bonitate finis, illa tamen, vel nullatenus est motivata ad amorem, vel falso non primo motiva, ut docet 3.d.34. que l'ut. 6. his suppositis, sed sola bonitas finis, & in hoc sensu bonitas mediorum dici potest obiectum materiale voluntatis non formale. Ad 2. per illum loquendi modum, voluit tantum Arif. significare media non esse amabile per se idem propter se, sed per accidentem idem propter aliud. Ad 3. media finis inutilia fabulata fine, non quia amittunt inutilia effectus, quia de habent ad finis confectionem, nam medicina eadem rectificat virtutem operativam ianitatis, & manente ianitatis, atque deinceps, sed in eo tantum sensu dicuntur fieri inutilia, quia non amplius, amantur, cum coram amor omnino pendeat ab amore finis. Ad 4. patet per item, ex illo enim alium tantum sequitur bonitatem medium penderre à bonitate finis quod excitatam amorem. Ad 5. neg. paritas, quia in amico nullam habet virtutem, vel distinctionem intrinsecam, ob quam sit adoratione digna, sed tota venerabilis ibi à prototypo obvenient per extrinsecam denominationem, sed media habent propriam bonitatem formalem in genere entis fibi intrinsecam; unde partis tantum vales de quibusdam mediis, quae totam suam efficaciam habent ex bonum infinito, ut advertit Hurtad. ut si v.g. pro pecunia consideretur corrum, quod ex hypothesi ad cibos emendos nullam habent virtutem, nisi ex libera hominum impotestio. Ad ult. confabulat. 7. itaque hæc, & similis argumentum probant duntata media amari in ordine ad finem, & cum dependentia illa, non tamen probant media carere omni profus bonitatem, quæ sit eis intrinsecam, nisi forte bonitatem per se confundente cum bonitate propter se, & cum ratione primi motiva ad amorem, utique neque nos mediis concedimus.

120 Quinto tandem dubitari solet, an adequatum voluntatis obiectum sit bonum, quod habet rationem finis, vel medi, ut potius veritatem, quae posse circa bonum à ratione, utriusque praescindens ad quodam neutrum, ad veluti medio inter intentionem, & electionem. Cajet. p. 2. q. 8. Medin. q.7. Vaf. disp. 32. Salas, & alii negant, afferentes omnem voluntatis actum esse boni, aut propter se, aut propter aliud appetibilis, & consequenter vel finis, vel medi.

Oppositum docet Scot. p. d. p. q. 3. 3. quantum ad primum; ubi omnes eius Expofores. Faber in 1. tent. disp. 2. cap. 2. Vulp. Tom. 2. part. 2. diti. 9. artic. 3. & ex Recentioribus quantuplices, fuit quoque lenientia Ocham d. q. 1. Aureol. ibid. & Gabriel, ubi notandum cum Cavell. disp. 3. de Animi. fed. 12. num. 10. quodcum Doctor admittit hunc actum neutrum, qui non sit finis, nec medi, non loquitur de actu efficaci, sed de simplici affectu, & quadam rei complacencia, quæ habeatur, vel haberi potest, antequam eliciens actum relavit, an eam appetat propter se, vel propter aliud, ut confab. ex ipso Scoti ratione, id probat. Bencan. 2. part. tract. 1. cap. 2. quell. 8. quia potest aliquis per modum simplicis complacenter amare bonum honestum, aut delectabilis sub ratione boni propter se appetibilis abstrahendo à ratione finis, & similiter potest amare bonum utile sub ratione boni propter aliud appetibilis abstrahendo à ratione modi; utrumque patet in nomine conjugato, qui per modum simplicis complacenter. Ex Scoto 3.d.3. q. 2. & 3.d.3.B. licet non cum tanta evidenti, quanta cognoscitur per discursum; medius vero dicit propriam hanc bonitatem utilem ubi intrinsecam, nullatenus tamen amari possunt, nisi dependentes ab amore finis, quo cellulæ celar omnis mediorum amor, & ratio est, quia bonitas utilis, quia est ea mediorum, & delectabilis, & consequenter non sub ratione medi. Respondent ex ipso, quod bonum aliquod amat propter se, amari quoque sub ratione finis, & ex ipso quod amat propter aliud, amari sub ratione medi. Hoc reicit Bencan. quia ratio finis non constituit in eo, quod bonum propter se appetibile non moveat voluntatem ad suum, ut irreducibilis ad aliud, & ut dignum, quod alia referantur ad ipsum, quod est vel illud propter se voluntibus, quamvis sub hac ratione non fuerit sibi explicite & formaliter ab intellectu ostendit, sed tantum materialiter, & confusè. Ultima tandem manifestè fallit affirmatur, fallit tamen si fumatur positivè, quo sensu fumatur in propria ratione, quod rationem finis sufficiat propter se negativè, ut enim aliquod obiectum acceptetur à voluntate, nisi neum nequit requiritur, ut illud non ordinetur ad aliud, quod est vel illud propter se negativè, sed ulterius requiritur, quod illud ita appetibilis, ut illud accipere sit irreducibilis ad aliud, & ut dignum, quod alia referantur ad ipsum, quod est vel illud propter se positivè. Conf. quia propter se constituit rationem finis eo modo, quo propter aliud constituit rationem medi, sed ad medium non sufficit propter aliud negativè, sed debet est propter aliud positivè per positivam irreducibilitatem ad finem, ergo è contra propter se ad finem requisitum debet esse tale per positivam irreducibilitatem ad aliud, & ter minatione irreducibilitatem alterius ad se ipsum, quam doctrinam frustra nittitur impugnare Caiet.

Deinde adhuc ulterius pergit Doctor, & probat, posse voluntatem talum actum habere praescindens à rationibus propter se, & propter aliud, medium ex inadequata intellectus apprehensione, ut argumentum præcedens ostendit, sed etiam ex sua libertate, calo qui ab intellectu ostendetur obiectum etiam sub rationibus specialibus amabilis propter se, & propter aliud; nam in via præfertur à nullo necessitatur obiecto, quare fuit in eius postea fuit et vel, & non velle bonum, ita in eius potest est fit, vel non sic velle, referendo, vel non referendo, ergo ex sua libertate potest ab illis rationibus praescindere, aliquoq[ue]t est, sicut intellectus, qui scilicet propter se, & propter aliud cogitur affluentem præbere propter se, vel propter aliud, nec potest actum neutrum inter illis allenus elicere.

124 In oppositum foler obiecti, quod Arif. 2. Phys. 29. inquit, quod omnis voluntas vel est propter aliud, vel propter aliud, quod expressius habet 3. Ethic. cap. 1. & Ethic. c. 7. non agnoscat, nisi bona, quæ vel propter se amantur, vel propter aliud, quod est fumatur, utrumque vel delectabilis, & utilis, pertinet ad media, & honestum, & delectabile, ad finem, & consequenter omnis voluntas affectus vel est finis, vel medium ad finem. Tum 2. quia intellectus affinitus obiecto vel, propter se, cujusmodi est principium, vel propter aliud, fuit et conclusio, ergo pariter voluntas affectus obiecto, vel amabit aliud propter aliud, vel propter se irreducibilis ad aliud. Tum 3. illi actus neuter, qui est boni, nec tanquam finis, nec tanquam modi, nec obiecti appetibile propter se, nisi propter aliud, sed appetibilis, ut sic. Negat Vaf. minorum, quia non dat ratione communis convenientiam honesto, commodo, & utili, cum haec tria dicuntur bona analogie tantum, quibus non datur conceptus communis, & quod etiam etiam Hirbar. disp. 8. de actib. hum. fin. 4. & quando etiam talis conceptus communis datur, adhuc non sequitur intentum, quia ratio illa bonitatem offert, non sequitur intentum, & electio non effidit aliud, quod est falsum.

125 In oppositum foler obiecti, quod Arif. 2. Phys. 29. inquit, quod omnis voluntas vel est propter aliud, vel propter aliud, quod expressius habet 3. Ethic. cap. 1. & Ethic. c. 7. non agnoscat, nisi bona, quæ vel

potentur voluntatis motivum non esse duntata, verum, sed etiam apparet, & probabile esse in tentitia Doctoris, bonum quoque præsumit habere rationem finis ex d. 1. q. art. 3. & 4. declaravimus autem ibi numer. 166. ab initio articuli tunc dici finem præsumit vel præfutitum, quando obiectum ollensem est ab intellectu vel ratione mali, at voluntas ex sua libertate illud fibi præfigit tanquam finem, quod non est intelligendum quasi quod voluntas fatur in malitiam per se, & verè tendat in malum sub ratione mali, sed quod ostento voluntati obiecto ab intellectu sub ratione mali, & ex parte altem ratione boni vel in se vel in alio obiecto, potest voluntas ex sua libertate tribuere illi obiectu malo rationem boni in alio obiecto reportare conficiens aliquod aggregatum sicut facit in intellectu cum concipi finem apparentem, nam obiecto ex se malo applicat bonitatem in alio inherentem. Pro quo dicendum modo duos Scoti locos ibi affirmemus, primus est I. d. 1. q. 1. art. 4. cum art. 1. led in frumento finis præfixo ratio finis sequitur actum, quia vel dicti modi actus, vel modum obiecti, ut talis est præfixus actus terminatus ipsum, quia voluntas appetendo illud propter se tribuit fibi rationem finis. Alter est in 2. d. 43. q. 2. ubi loquens de odio Del offendit, propter aliud ratione mali, ait, si voluntas potest illud velle, patet propositum, quia nulla est bonitas in isto actu prior ipso actu voluntatis, si enim aliquantum aliqua bonitas propter aliud volenti, hoc non est in obiecto, ut præcedit actum, sed est in ipso, ut sequitur actionem volenti.

126 Quibus in locis dicimus ibidem duo Doctorem insinuare, & quod obiectum ex se non habet rationem finis, sed ab actu de novo accipit, ex primis; & quod nullam habet bonitatem, sed illam recipit ab actu in fecundo, sicut evidens quod pro eodem accipit finem, & bonitatem, unde in tentitia Doct. finis præsumit illi quem præfigit voluntas tribuendo illi bonitatem, quam tamen non habet obiectum prius ostenderat intellectus.

127 Pontius in append. apolog. pag. 182. à n. 246. hanc nostram nüturabilitate facit. Doctrinam, nam tam rationibus quam convicis & cōmmitatis, ineptitudinis tamen, insulsæ, & frigidissime adeo efficiunt, ut cordato viro nauicam afferre possint; Cur autem convicis plerumque respondet hic Author, dicam in fine toto disputationis n. 162, itaque n. 154. simili nugarum apparatu præmisso ostendit, ut niterit hæc duo loca minima nobis favore, & contra Doctoris menem penitus a nobis adduci, & explicari; Nam tenuis primi est, non quod obiectum, quod præstabilitur fibi voluntas pro fine non habeat ex le bonitatem, sed quod non habeat ex se rationem finis ultimi, Scotus enim exprefit afferit, quod ratio finis sequitur actum voluntatis præfigens fibi finem, non vero dicit quod ratio boni, quæ habet obiectum, sequatur illum actum; Et quod ratio finis, & boni secundum Scotum non sit idem formaliter loquendo, pater manifestè ex dicit ipsius in hoc ipso loco, quia eodem ipso articulo docet exprefit rationem finis non esse propriam rationem obiecti fruibilis, neque in frumento ordinata, neque inordinata, quod probat quod potest dari ratio obiecti fruibilis in objecto summè bono, quamvis per impossibile non haberet rationem finis, unde inferit, quod ratio finis

nis in objecto fruitionis ordinatae, & inordinatae concomitantur objectum fruibile, & in objecto fruitionis finis præfixatio ratio hinc sequitur adum, sed ratio objecti fruibilis, qua tale, est ratio boni, ergo ratio finis, & boni non sunt idem formaliter secundum Scotum.

118 Deinde secundum Scotum art. 3. Dicendo voluntas praeflitetur potest fibi finem ultimum qui non fit talis nec à parte rei, nec apparenter, quia sicut bonum potest esse, aut non esse, ita potest illud bonum referre aut non referre, & si non referatur, tum praeditum ipsius fibi pro finem, ergo ad hoc ut voluntas praeflitetur fibi finem ultimum, non dat obiecto bonitatem, sed debet fibi propositum esse bonum, & solum habebit fibi praeflitetur illud tanquam finem ultimum, si noluerit ipsum referre ad alium finem, sed potius voluntet omnia aliis ad ipsum referre. Verba Scotti sunt clariora (inquit) quam indigentur. Commento nisi quis non intelligenter linguam latimam, sicut in potestate voluntatis est, sive in eis potest esse modus voluntatis, scilicet referre & non referre, ergo in potestate fuit eis aliquod bonum (adverte quod dicit expreſſe) & velle propter se non referendo ad aliud bonum, & ita fibi praeflitetur finem, &c. ergo secundum Scotum concludit. Pontius praeflitetur finem eti' velle aliquod bonum non referendo ad aliud bonum, quanvis nec realiter nec apparenter sit bonum tale, quod non potest referri, ergo ad hoc ut voluntas praeflitetur fibi finem, non debet applicare bonitatem obiecto, quod non est bonum, tandem advertit in hoc ipso loco aliquid contineri, cui contradicit Mafrinus cum ficio in responsionibus ad hanc fiam (potest habendis) nam in illius actum expressum dicunt, quod bonitas praefixa est nec antecedat, nec sequatur actum voluntatis, qui finis praefigitur, sed concumetur ipsum, rationem autem hinc praefixa habet objectum a bonitate, quod dat ipsi voluntas. Sed Scotus expreſſe dicit in hoc primo loco quod ratio finis praefixa sequitur actum voluntatis, ergo Mafrinus cum ficio expreſſe contradicit Scotum, quia non intellexerunt illum licet clare, & expreſſe loquatur: ita Pontius, qui omnes sapere vollet ex ore suo, ut ait Lucifer.

129 Ceterum quod locus illius primus nobis faveat, nosfraque explicatio fit ad mentem Scotti, sua verò extorta, & violenta jam demonstratio tum ex ipso Doctore tum ex Commentatoribus eius, & quidem quod Scottus ibi per finem intelligentiam bonum propter faciibiliter, & per ultimum finem intelligentiam sumnum bonum includens rationem omnium boni, confortat ex reportatis iudicem Doctoris p.d.p.v.p. ubi candem habens Doctrinam quam tradidit in libro Oxoniensi easd. p.d.p.v.p. art. 3 de fine vero apparent, & praefuisse sic dicens: Si queritur de objecto fruitionis in communione, dicitur quod eius obiectum potest esse bonum, quod est, vel appareat bonum, qui sequens rationem erit omnia accipit bonum apparente pro vero bono, potest esse etiam bonum non apparen-tes, sed tamen praesumunt, quando aliquis gratis vult aliiquid, quod nec est bonum sibi, nec apparet, sed præsumunt, quod illud sit potestib[us] patet, quia licet in potestate voluntatis est velle, se, & modus volendi, ergo potest acceptare quod nec est bonum, nec apparet bonum, ita loquitur Doctor in reportatis, & cum sit enim omnino Doctrina, & relatio, ex illius intelligentia declaratur intelligentia textus Oxoniensis, ita quod per finem intelligentiam bonum propter faciibiliter, & per ultimum finem sumnum bonum includens rationem omnium boni, & cum in Reportatis dicat quod voluntas fibi summa præsumunt potest in quantum potest acceptare, quod nec est bonum, nec apparent bonum, non est clavis clarissimus Scotti (ut ait Pontius) quod obiectum quod sibi voluntas præsumit pro fine, habeat ex se bonitatem, & à voluntate accipiat solam rationem finis ultimi, sed quod ex se negque habet rationem bonitatis, nec vera, nec apparentis, nec consequenter rationem finis, qua per solam bonitatem propter faciibiliter constituitur. Et in hunc modum declarat quoque ilium Scotti textum Lichetus dum declarans triplicem illum finem fruitionis in communione at, quod finis versus est, in quo reportatur ratio omni's boni ex natura rei, finis apparen-tes in quo verè non est ratio omnisi boni; sed tamen apparen-tes, & finis præsumunt in quo non est ratio omnisi boni nec verè, nec apparent, ergo dum voluntas talis obiectum fibi præsumit in finum, cum tamen Doctor exprefse dicit loco cit. quod ratio finis praefixa sequitur auctum voluntatis; Nam præterquam sequitur nos loquimur de bonitate praefixa, Doctor verò de fine praefixa sibi formalitate illius respectu rationis, utique sequitur ad ipsum voluntatis auctum, nos debet Pontius vim tantum facere in verbo latino, sequitur, ibi enim Doctor dicit, sequitur, eius expoentes Tataretus, & Pofnanius pen-stant concomitatus, unde in proposito loquitur Iudicem (omnis) concomitatur, & re vera, le ita declarat Doctor ibidem, dum hujus rationis rediens inquit, in fruitione finis praefixa ratio finis voluntatis, quia vel dicunt medium auctum, vel medium obiectum, ut talis finis praefixus auctus terminat auctum &c. itaque hi error Adverfari rufus ex eo procedit, quod in intelligentia illius textus noluit uti communi-tes, sed fili volumen in cortice latine linguae, & vim facere, ut Hippodafidoli folent, in latino vocabulo.

Ad secundum superius addendum ex 2. dist 43. qu. 2. ait nos adhuc gravius, & crassius decipi, quia Scottus ibi exprefse loquitur de odio Dei apprehendo ab intellectu non errante, nec consequenter proponente ipsum sub ratione boni, sed tantum mali, & dicit, quod si voluntas potest velle odiū illud, cum habeatur intentum, ne[m]pe quod voluntas potest peccare ex malitia volendo aliquod malum non propositum sub illa ratione boni, quia sic vult illud odiū, neque enim in eo est bonitas illius antecedens auctum volendi, & si affliguntur (inquit) eis aliquae bonitas in obiecto propter auctum volendi, illa bonitas non est in ipso, ut antecedit auctum volendi, sed est in ipso ut sequitur auctum; quibus verbis non dicit Scottus, quod voluntas communicat bonitatem obiecto male, sed solum dicit, quod si communites, non praedicant ratione proposita, quia illa bonitas non antecedit auctum fedem sequitur, quis autem non videt quod aliud sit dicere, quod voluntas communicat bonitatem, & aliud quod si communites, bonitas sequitur auctum? hoc autem secundum exprefse dicit Scottus non primum, & hic rufus nos incusat, quod Scotto contradicamus, cum diximus bonitatem praefixa non sequi auctum voluntatis, ut hic rufus Doctor repetit, sed concomitatur.

siuum ultimum finem, quemadmodum avarus existimat, intantum pro tali fine libi praefigit illud, in quantum ei tribuit rationem omnibus; quae est ratio constitutiva ultimi finis, ex quo oritur quod velit ultimum proper le non referendo ad aliud bonum, nisi enim acceptat voluntas avari, verbi gratia, pecuniam, ut obiectum includens rationem omnium bonorum, non vellet illam proper le, & irretribuerit ad quocunque aliud bonum.

130. Ex qua parte utrumque discutatur Pontianum, quod habet sub n. 2.5. fallas interre consequencias, quod nempe ut voluntas ultimum libi finem praefigitur, non debet esse obiecto bonitatem, sed fuficit ut obiecto proponatur ut bonum, & nolit illud referre in aliis finibus, hoc enim ipso libi illud praefigit tantum ultimum finem, Hec inquam consequentia omnino impedit deducitur ex prava intelligentia textus Scotii, sed ad alii a Pontio, quem filius confidaverat ex corice latitante lingue, ab aliis conseruato, vel ponderato, sicut implere factetur quo enim, si in obiectum voluntatis avari non referat pecuniam in aliis finibus, quia illam diligit, & acceptat ut includentes rationem omnibus boni, an verò id sic acceptet, quia non referat; primum afferatur, vel alterius debet, quare rursus an pecunia à parte rei tamen summa bonitate habeat, an potius quia à voluntate perversa ei tribuatur, & si hoc dixeris, ut dicere teneris, habeo intentum, quod ad hoc ut voluntas praefigitus libi finem, debet applicare bonitatem obiecto, quod fit ratio constitutiva talis finis, in quo re vera à parte rei non reperitur, nec ab intellectu errante sibi proposita tuit. Accedit, quod si pecunia proponatur voluntati, & bona, utcunq; talis proposi-

tione

132. Hec alia Scotti explicatio adhuc frigidiores precedunt fatemur, & nos Doctorem loco citato non absolvemus, dicere quod in eo causa, quod vellet odium Dei, voluntas communicaret bonitatem odio Dei, sed loquitur conditione, quod si affligatur aliqua bonitas in eo propter actum solendi, huc non est in objecto ut praedictum actum, sed in ipso, sequitur actum solendi &c. Loquitur autem ex hypothesi; quia ut diximus p. 7. c. 17. r. 17. Docto non refutatur haec sententiam tenet, sed fuit problematicus, & etiam magis inclinavit in tentativa ponente bonum verum, & apparet præcisè tanquam finis, & obiectum voluntatis, fed quanto illa tentativa placet, dubius locis citatus, immut modum, quo defendi possit etiam bonum praefixum habere propter rationem finis, & dicit quod si tentetur illa tentativa, idc debet in obiecto nullam praecedere bonitatem, nec veram, nec apparentem, sed fagi, exa concomitari adiutum ipsum voluntatis, illud obiectum acceptans tanquam si effet bonum ex sua mera libertate, quod fati aperte indicat loc. cit. 2. d. 43. q. 2. in fine cum inquit: Si tamen non ponatur voluntas creata pelle vel malum sub ratione malum, adhuc potest affligatur peccatum ex certa malitia, quando voluntas ex libertate sua abfugeat paffione in appetitu lenitivo, & errore in ratione peccat; ibi enim el plenissima ratio peccati, quia nihil aliud est à voluntate alienum ac madum, sed ex pura libertate sine alia occasione extrinseca eligit sibi malum velle non tam ex malitia, quam voluntas sic peccans tendat, in malum inquantum malum, & ad ilam verò contradicitionem, quam hic deus nobis imponit, dictum est supra.

133 **Hanc** verò nostram sententiam de fine, & bono praefixa si de-  
trectum impugnavit Pontius diph. 1. o. Phys. num. 30. cujus objectionem  
breviter occurritus diph. 7. Physic. q.8. art.2. in fine. Prima im-  
pugnatio erat, quia finis actus voluntatis, quo tendit in ipsum  
nunquam in finem amando ipsum debet habere bonitatem vel ve-  
lum, vel apparentem propositam per intellectum, qua moveat, &  
ex eius voluntatem ad amandum; bonitas, quæcumque sequitur actum  
voluntatis nequit esse sufficiens ad hoc, ergo finis non potest conlin-  
ui ratione finis, nec habere rationem à bonitate praefixa leque-  
tum voluntatis. Huic argumento licet à nobis loc. cit. aliter effor-  
tetur, secundum eft assignata reponitio, prima eft bonitatem praefixa  
vera nec antecedente, nec sequi actum voluntatis, quo praefig-  
it, sed comitari ipsum, & eius simili cum ipso quod sufficit in ob-  
jecto terminativo, ut eis ratione diximus diph. 7. log. respectu in-  
tellectus, & hoc satis est, ut positis praefixa bonitas cauſaliter finis  
tercerice circa temet actum. Hanc refutationem rejectum Pontius nu-  
mer. 17. primò, quia cum actus voluntatis sit causa applicans, & attri-  
buens illam voluntatem objecto, quod alias ex se illam non haberet,  
impossibile sit, quia sequitur actum voluntatis nostro modo intelli-  
cibiliter, ergo suppositioni illud quod negatur et verum. Decinde im-  
possibile est, quia illa bonitas possit exercere cauſaliter finis, nisi  
rationis quae posse movere voluntatem ad factum, & impossibile est  
ut illa bonitas ad hoc moveat, nisi bonitas, que proportionat vol-  
untate ante actum; fed bonitas illa præfixa, si non praefixum  
voluntatis, etiam si concomittat, & non sequatur non potest  
eponit ad intellectum in objecto, ergo non potest exercere cauſaliter  
in finis respectu voluntatis, quantum ad illum actum, sicut nec  
peccatum ea mediante potest movere.

REPL. licet ea de causa bonitas praefixa nostro intelligendi modo  
dilettatur sequi adiuvi voluntatis quo applicatur, & attribuitur  
objeto, in quo à parte rei non repertitur, adhuc tamen stat quod à  
parte rei bonitas praefixa, nec antecedat, nec sequatur actum illum,  
ad comitem, & sic simil cum illo sit à pari denominatio palliva  
cogniti in objecto nostra intelligendi modo concipiatur sequi ad  
unum cognitionis à qua derelinquitur, & fuit modo causator, can-  
tem re vera nec antecedat, nec sequatur, sed comitem ipsam,  
non enim à re prius est intellectum cognoscere objectum,  
autem objectum cognosci, aut cognitione esse ab intellecto; quomodo  
autem bonitas praefixa possit ab intellectu voluntati proponi, ut  
nam moveat quod tangunt in secunda infinita paretur mox ex  
positione aliarum obiectiōnū.

134. *Alia responso ad primum argumentum principale erat, quod in intellectu in ordine ad ens rationis duplum assignamus, quod cognitionem, unam directam qua fingitur ens rationis, alteram flexam, qua cognitum factum, ita in voluntate duplum possumus figurare actum in ordine ad bonum virtutem, unum directum, quo uno modo fingitur ab ipsa applicando bonitatibus, ubi est eti al- reum reflexum, quo tale bonum sibi pro fine praeservatur; dico ita- que quod reprehēo primū actus nequeat: illa bonitas causitatem fini- a reverentia... poterat ad prius successere, sed postea cōsideratione.*

in exercere, poterit ad minus exercere resipuedi alterius.  
Sed hanc quoque solutionem refelli Pontius num. 248, primo quia  
quicunque argumentum de cauilitate finis resipuedi primi actus, quia  
est bonum præfixum, sed quo applicatur ipsi bonitas, quae non est in  
ipso, qui alias cum fit actus profectionis voluntatis debet haberer  
liquem finem, seu aliquod motivum. Secundò, quia per hoc quod  
voluntas applicet bonitatem obiecto, in quo non est, intellectus non  
potest propone re infimū, ut bonum, ergo non potest exercere cauila-  
tatem finis resipuedi secundi actus, probatur antecedens, quia  
voluntas nequit applicare, nisi quatenus haberet hunc actum, volo  
quod illud obiectum sit bonum illa alia bonitate, quae non est in ipso;  
per hoc quod voluntas habeat hunc actum, non potest intellectus  
apprehendere quid sit bonum, ergo non potest intellectus poti-  
mum admodum direximus proponere obiectum, ut bonum resipuedi se-  
condi actus. Probatur minor, quia tamen voluntas velit, quod ali-  
quias haberet divitias, non propterea potest intellectus propone-  
re ipsum per modum divitias pollū illum actum voluntatis, nec ipse per  
modum divitis potest movere voluntatem ad aliquem actum, ergo  
ne per hoc quod voluntas velit aliquod esse bonum, potest propo-  
nere proposito ut bonum ad intellectu, neque ut bonum movere ad  
actum voluntatis.

cem conferunt statim patet, & quidem prima responsio est om-  
nino fundata in Doctrina Scotti, diffin. 7. quæst. 1. ad 3. ubi ostendens  
quoniam potest Angelus malus appetere æqualitatem Dei etiam  
ad ipso cognitum, ut impossibilem fuisse, inquit: Ad 3. dico quod in-  
tellexus simplex potest apprehendere æqualitatem Dei fine errore,  
& sufficit sola simplex apprehensione, ad hoc quod appetitus appetat  
utrumque aliter, sicut intellectus apprehendens albedinem,  
& apprehendens corvum potest velite albedinem corvo, æqualitas autem  
Dei potest apprehendi fine errore, nam Filius Dei est æqualis  
Patris, & ille potest apprehendere, vel si nihil effet æqualis, adhuc  
æqualitas potest apprehendere absolute, nec in apprehensione illa sim-  
plex est error, nec aliquis falsitas, & tamen illa apprehensione simplex  
sufficit ad voluntem: illius simplicis cuicunque intellectu, &  
amato; haec Doctor ibi: in qua Doctrina videt totum primam rei-  
monstracionem fundatum, illud vero quod additum Pontius hic contra al-  
latas reipositiones, contra neutram facit, non quidem contra pri-  
maria, quia iuxta illam concedo, nec obiectum malum movere volun-  
tatem, nec aggregatum ex obiecto, & bonitate, quia tunc non  
concupitur, ut quid aggregatum, fed bonitas apprehenditur in se, & non ut in illo obiecto, atque ideo sola bonitas sic apprehensa move-  
ret, ut dicebat Doctor de æqualitate Dei apprehensione ab Angelo.

135. Respondeo, faltum esse, quod argumentum loquatur de causa-  
itate huius respectu primi actus, quo fit bonum præsum, major  
in argumento afflumpta loquitur de actu voluntatis, quo tendit  
in finem amando, & acceptando ipsum, qui non est alius illi directus  
qui sit bonum præsum, sed reflexus, quo tale bonum ibi pro fine  
præfigit, & acceptatio concepsit etiam illum primum bonitati factivum,  
vel applicativum habet aliud finem, & motivum, hic autem  
vel, ut facilius Doctor de sequentia dicit: applicatione ad Angelos.

non est bonitas ipsa praefixa, sed libertas ipsa voluntatis, quatenus ex sua mera libertate, seu ad suam libertatem exercendam in actu illorum prorupit, ut docet Doctor loc. cit. Ad secundum infantiam negatur auctoratum. Ad probationem distinguo minorem, non potest intellectus talis applicatione facta à voluntate apprehendere quod illud obiectum sit bonum vere, & à parte rei, concedo, tanquam quid fiducia à voluntate nego. & sic pariter dicto ad antecedentes probations ejusdem minors, ita applicatione divisionaria à voluntate per actum, quo aliquem velle, etli divitem, posse tales ad intellectu proponit ut divitem voluntati, non quidem vere sed ficte, & fictio à voluntate procedente, & ex tali propositione posse voluntatem movere ad aliquam actum fatem inefficiat, hoc enim pacto voluntates potest impossibiliter appetere etiam ut talia judicata, Tertium argumentum à Pontio non ponitur, quia inquit à nobis adhibetur eandem responsonem, quam prætentit eis latissim impugnatam. Fator ad tertium argumentum per candem responsonem nos facit, quia non est à secundo divertit, nego tamen illam responsonem sufficiens considerat ab Adversario impugnatam, ut confutat et nuper dicit.

tione offensum sub ratione mali, ut voluntas ex sua libertate illud sibi praefigit tanquam finem, quod non est intelligentum, quasi voluntas iteratur in malitiam per se, & verè tendat in malum sub ratione mali, sed quod offensum voluntatis obiecto ab intellectu sub ratione mali, & ex alia parte offensum ratione boni, vel in se vel alio obiecto, potest voluntas ex sua libertate tribueret illi obiecta rationem boni in alio obiecto repercam conficiens aliquod aggregatum, sicut facit intellectus, cum concipiatur finis apparentem, nam obiecto ex se loce apliabit bonitatem in alio inherentem.

Quam reponitionem refellit Pontius num. 251. dicens per hanc minime ostendit quomodo voluntas possit tribueret bonitatem obiecto non habentem bonitatem, sed tantum dicitur, quod id faciat, longè autem diversum est dicere, quod voluntas facit aliquid, & ostendere quomodo id possit facere, ut est evidens, sed hoc est sufficere ad movendam voluntatem, unde plane mir, ex hac capite hoc argumentum ait scilicet Pontius, non ut erubescat in hac questione nisi vel ter illud proponere, & valide urgere, & has audacter dicere, quod Maistrus ad hoc nihil dicit in sua reponitione, nisi vera pura fine sibi faciente ad propotitum, sed quis nostrum magis ad propotitum logatur judicet prudens lector, qui circa haec differenter tempus conterere tederet, & pudet.

142 Ad alijs inflantur nego fegundum, quia quando per suum plenum applicata voluntas obiecto de illo malo aliquam bonitatem, hoc non fit per modum comprehensionis, quasi mlo ante amato amore amicitiæ concupiscat aliquam bonum, sed fit per modum compositionis cuiusdam, quatenus voluntas habet ipsa quoque virtutem collativam, & compositionis obiectorum ad invicem, sicut intellectus, ut explicit Doctor cit. d. 6 qu. r. ad 2. & p. hanc virtutem inducit malum colore boni faciendo quoddam aggregationis rationis, unde pariter ad probacionem sequitur distinguo aliquid, amare malum ut malum, & velle illi malo bonum, verum est, si id fiat per modum profectionis, fallitur vero si fiat per modum cuiusdam compositionis, & collationis, ut contingit in propotito, cum voluntas ex sua libertate conjugata cum obiecto malo aliquam bonitatem v.g. delectabiliter, non enim hoc fact in ordine ad obiectum malum, quia tam defecabiliter illi obiecto concupiscat, sed potius in ordine ad le, per quod etiam occurrit sententia ultime.

Quoniam argumentum non est Pontius, sed illud nolis obiectum diph. 7. cit. num. 122. & nunc adducitur in apol. num. 17, tanquam à nobis non bene folatum: est itaque argumentum, quod si voluntas potest sibi praefigere malum v.g. odium Dei propotitum sine illa ratione boni tanquam finem ultimum sequeretur eam posse tendere in incognitum; nam odium Dei bonum non propotit ad intellectu voluntati, & quod etiam sequeretur cam fingere sicut intellectus, cum fingit chimeram, & sic potest efficiere ens rationis formale. Rēponitum est ibidem, bonum praefixum esse cognitum, non ut quod aggregatur, sed secundum partes; nempe intellectus cognoscit rem malam, & cognoscit bonitatem in se non in illo obiecto quibus non fingit, sed potest voluntas posse applicari bonitatem illi obiecto, & formare ens finitum iuxta illud Poeta Video meliora, prologue, detersa feger, quia hoc dictum Poeta nihil habet connexionem cum illo alio, nec enim Poeta vide hoc loco quot voluntas applicet bonitatem obiecto malo, aut fingat, sed quod praeferat bona pejora melioribus, ut vel Pueris notum est quoque fieri, & fit quotidie ab illi apprehensione, vel fictione, sed quod in Poeta eretur Adversari, (inquit Pontius) condonari debet, qui fortasse a limine fatigatus artem Poeticam; quod autem in ipso Scoto intelligendo deficiunt, nescio exculpi debent, quod vero deficiunt patet ex dictis, & ex loco etiam, quem subinxerat in hac reponitione in diph. 6. qu. r. quod quis cognoscet albedinem, & corvum possit velle albedinem corvo, qui locum perperam adducit ad propotitum, nam quamvis verum sit, quod voluntas vellet, non inde sequitur quod fingat, nece enim volendo hoc fingit, ut manifestum est.

Respondeo negando dictum Horatii non affter ad rem, quamvis enim per illud dictum voluntas ex sua libertate praefere bona pejora melioribus, vel magis Philophorphic loquendo eligere minus bonum relatio majori bono, quod cadae fieri posse tali applicatione, vel fictio, adhuc tamen voluntas etiam innovere quod ex sua libertate, & malitia possit relatio bono, feui malum sub praetextu boni, faciendo sibi finem praefixum, imo si hunc locum philophorphic explicare velimus, potius inde hic secundus sensus colligi debet quam primus, quandoquidem non comparat illi Poeta bonum cum bono, sed major bonum cum minori bono, sed malum cum bono, & deterius cum meliori, ut conflat ex ipsius verbis, & hoc ut magis indicaret quam pravitate, & perveritate laboraret voluntas Medez, de qua ibi loquatur. Hinc autem distillare nequic Pontianum acutum, quam feliciter hinc collegere, quod artem Poeticam ne a limine fatigaverimus, quam artis poetas praecipue docet finitum huius vel illius physis, & non potius Prodomiam, & quantitatem syllabarum, si ergo syllabum brevem produxillerimus, aut longam corripiuerimus, porro rite hinc inferre nos artis poetica ignoramus ex eo quod lenitatem aliquis periodi non intellexeremus, ex quo capite hanc consequentiam deducat, non video, sed hanc leuissimam frigida, & valde ei familiaria mittamus, et enim ex eorum clafe, quibus ut ait Tacitus, p. bili. sufficit ut tantum lenitentiam aliorum contradicat, quomodo cumque id contingat. Nego pariter dictum I. 5. D. Thon. t. 2. qu. 9. art. 1. Val. 1. 2. diph. 3. 3. cap. 3. Hart. diph. 4. deanim. 2. lec. 4. Atriag. diph. 7 deanim. 2. subf. 2. Onuphr. tr. 2. deanim. diph. 3. qu. 3. dub. 1. Averla qu. 58. lec. 7. & ali quamplexes. Alii extrema doceat, nedum per potentiam supernaturalem posse opifitum fieri, sed naturaliter quoque interdum contingere, pro quaenam autem D. Bon. ton. 2. opifit. tral. de mythica Theol. qu. in fine, & in itinerario animæ cap. 7. quem tamen defendit Faber diph. 9. de p. 371. Carther. Lib. de laudibus vita solitaria ar. 4. & lib. 2. de vita solitaria ar. 8. Gerlon. alphabet. 69. lit. O. quibus in locis Authoris illi dicere videtur in via unitiva per anorem ardore voluntate in Deum fine cognitione, quod quamvis ab inicio indiget voluntate prævia obiecti cognitione, ut exciteatur, ac operari incipiat, possit tamen deinceps in aliquo casu operationem continuare fine cognitione intellectus. Media demum tententia doceat naturaliter loquendo voluntatem indigere semper prævia obiecti cognitione, supernaturaliter tamen oppotuisse fieri posse, ita ex nr. Vulpes tom. 1. part. 2. diph. 1. artic. 3. num. 12. in solutione cuiusdam obiectuum, Cavell. diph. 3. de animi sec. 1. concil. 1. citam Palud. 4. d. 49. q. 1. a. 2. & Ferrar. 3. contra gentes. 89. q. ad evidentiem quavis Palud. citetur ab aliis pro prima sent. 3. d. 1. 8. q. 1. a. 2.

143 Denique in hæc definitione duplice reponitionem ad aliud argumentum de fictione ens rationis a nobis datam impugnat: primam quidem ait esse ridiculum, nam in ea dicitur, Scotum dum alterum non posse facere ens rationis, Joui non de actibus fingit, sed non de actibus quibus fingit, quod omnino ridiculum videtur. Secundam vero reponitionem ait esse bonum ex suppositione, quod conflat voluntatem fingere ens rationis, sed hoc suppositione est falsum, nec bene probatur a Maistro (inquit) in loco, quem citat ex sua logica, ut facit effector obiecto hic, nisi videtur opportunitas illud ad aliud locum remittere.

Respondeo non nos dixile illa prima solutio, cām Scotus afferit, voluntatem non facere ens rationis, loqui non de actibus fingentibus, sed de non fingentibus, ut referit Pontius ad offendendam eam ridiculum, neque in argumento quod nobis obiectum, diximus unquam, Scotum absolute afferere voluntatem non facere ens rationis, sed dicimus farpe sepius afferere voluntatem in obiecto de rei inquiete dumcum etiam denominationem volit, quæ accedente intellectu fit ens rationis formaliter, & respondemus tunc Doctorem, non loqui de actibus fingentibus voluntatis, sed de actibus terminatis ad obiecta præs cognita, quibus nulla fictio intervenit, in qua solutio non nihil ridiculum cernitur nisi ab oculo lido, & inviduo bene ridiculum est quod supra dicebat Pontius in simili, quod voluntas singulo-

do quo realis hæc appellari potest) acquirit tamen obiectum aliquod esse rationis, & obiectivum in voluntate, quod prius non habebat, sed nepte bonitatem, & convenientiam quandam, quatenus voluntas illud acceptat, & approbat tanquam sibi bonum, & conveniens, cum tamen talam convenientiam nec habeat à parte rei nec habere possit, quod est fingere, & efficiere uno modo ens rationis; nec enim alio modo dicimus intellectum efficerre ens rationis v.g. relationem rationis in Deo ad Creaturam, nisi quatenus ex propria vi collativa referat ad invicem, quae non sunt referibili, scilicet Deum ad creaturam, & talem relationem fingit, & concipit ad inleris relationis realis; ita igitur quoque in proposito voluntas ex vi propriâ collativa potest ab eis referre, quae non sunt referibili, & acceptare, & probare tanquam bona, & sibi convenientia, quæ à parte rei talia non sunt, quod plane sine fictione fieri nequit, ut manifestum est.

144 Præterea in eadem nostra reponitione reprehendit n. 259, quod dixerimus voluntatem applicare bonitatem apprensum obiecto malo apprehendo, & formare ens finitum iuxta illud Poeta Video meliora, prologue, detersa feger, quia hoc dictum Poeta nihil habet connexionem cum illo alio, nec enim Poeta vide hoc loco quot voluntas applicet bonitatem obiecto malo, aut fingat, sed quod præferat bona pejora melioribus, ut vel Pueris notum est quoque fieri, & fit quotidie ab illi apprehensione, vel fictione, sed quod in Poeta eretur Adversari, (inquit Pontius) condonari debet, qui fortasse a limine fatigatus artem Poeticam; quod autem in ipso Scoto intelligendo deficiunt, nescio exculpi debent, quod vero deficiunt patet ex dictis, & ex loco etiam, quem subinxerat in hac reponitione in diph. 6. qu. r. quod quis cognoscet albedinem, & corvum possit velle albedinem corvo, qui locum perperam adducit ad propotitum, nam quamvis verum sit, quod voluntas vellet, non inde sequitur quod fingat, nece enim volendo hoc fingit, ut manifestum est.

Respondeo negando dictum Horatii non affter ad rem, quamvis enim per illud dictum voluntas ex sua libertate praefere bona pejora melioribus, vel magis Philophorphic loquendo eligere minus bonum relatio majori bono, quod cadae fieri posse tali applicatione, vel fictio, adhuc tamen voluntas etiam innovere quod ex sua libertate, & malitia possit relatio bono, feui malum sub praetextu boni, faciendo sibi finem praefixum, imo si hunc locum philophrophic explicare velimus, potius inde hic secundus sensus colligi debet quam primus, quandoquidem non comparat illi Poeta bonum cum bono, sed major bonum cum minori bono, sed malum cum bono, & deterius cum meliori, ut conflat ex ipsius verbis, & hoc ut magis indicaret quam pravitate, & perveritate laboraret voluntas Medez, de qua ibi loquatur. Hinc autem distillare nequic Pontianum acutum, quam feliciter hinc collegere, quod artem Poeticam ne a limine fatigaverimus, quam artis poetas praecipue docet finitum huius vel illius physis, & non potius Prodomiam, & quantitatem syllabarum, si ergo syllabum brevem produxillerimus, aut longam corripiuerimus, porro rite hinc inferre nos artis poetica ignoramus ex eo quod lenitatem aliquis periodi non intellexeremus, ex quo capite hanc consequentiam deducat, non video, sed hanc leuissimam frigida, & valde ei familiaria mittamus, et enim ex eorum clafe, quibus ut ait Tacitus, p. bili. sufficit ut tantum lenitentiam aliorum contradicat, quomodo cumque id contingat. Nego pariter dictum I. 5. D. Thon. t. 2. qu. 9. art. 1. Val. 1. 2. diph. 3. 3. cap. 3. Hart. diph. 4. deanim. 2. lec. 4. Atriag. diph. 7 deanim. 2. subf. 2. Onuphr. tr. 2. deanim. diph. 3. qu. 3. dub. 1. Averla qu. 58. lec. 7. & ali quamplexes. Alii extrema doceat, nedum per potentiam supernaturalem posse opifitum fieri, sed naturaliter quoque interdum contingere, pro quaenam autem D. Bon. ton. 2. opifit. tral. de mythica Theol. qu. in fine, & in itinerario animæ cap. 7. quem tamen defendit Faber diph. 9. de p. 371. Carther. Lib. de laudibus vita solitaria ar. 4. & lib. 2. de vita solitaria ar. 8. Gerlon. alphabet. 69. lit. O. quibus in locis Authoris illi dicere videtur in via unitiva per anorem ardore voluntate in Deum fine cognitione, quod quamvis ab inicio indiget voluntate prævia obiecti cognitione, ut exciteatur, ac operari incipiat, possit tamen deinceps in aliquo casu operationem continuare fine cognitione intellectus. Media demum tententia doceat naturaliter loquendo voluntatem indigere semper prævia obiecti cognitione, supernaturaliter tamen oppotuisse fieri posse, ita ex nr. Vulpes tom. 1. part. 2. diph. 1. artic. 3. num. 12. in solutione cuiusdam obiectuum, Cavell. diph. 3. de animi sec. 1. concil. 1. citam Palud. 4. d. 49. q. 1. a. 2. & Ferrar. 3. contra gentes. 89. q. ad evidentiem quavis Palud. citetur ab aliis pro prima sent. 3. d. 1. 8. q. 1. a. 2.

145 Denique in hæc definitione duplice reponitionem ad aliud argumentum de fictione ens rationis a nobis datam impugnat: primam quidem ait esse ridiculum, nam in ea dicitur, Scotum dum alterum non posse facere ens rationis, Joui non de actibus fingit, sed non de actibus quibus fingit, quod omnino ridiculum videtur. Secundam vero reponitionem ait esse bonum ex suppositione, quod conflat voluntatem fingere ens rationis, sed hoc suppositione est falsum, nec bene probatur a Maistro (inquit) in loco, quem citat ex sua logica, ut facit effector obiecto hic, nisi videtur opportunitas illud ad aliud locum remittere.

Respondeo non nos dixile illa prima solutio, cām Scotus afferit, voluntatem non facere ens rationis, loqui non de actibus fingentibus, sed de non fingentibus, ut referit Pontius ad offendendam eam ridiculum, neque in argumento quod nobis obiectum, diximus unquam, Scotum absolute afferere voluntatem non facere ens rationis, sed dicimus farpe sepius afferere voluntatem in obiecto de rei inquiete dumcum etiam denominationem volit, quæ accedente intellectu fit ens rationis formaliter, & respondemus tunc Doctorem, non loqui de actibus fingentibus voluntatis, sed de actibus terminatis ad obiecta præs cognita, quibus nulla fictio intervenit, in qua solutio non nihil ridiculum cernitur nisi ab oculo lido, & inviduo bene ridiculum est quod supra dicebat Pontius in simili, quod voluntas singulo-